

СТАНОВИЩЕ

От **проф. д-р Цанка Златева Попзлатева**, ФНОИ, СУ „Св. Кл. Охридски“
на дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен „доктор“
по професионално направление **1.2. Педагогика (Специална педагогика)**

Тема: „**Алтернативни стратегии в музикотерапията на ученици с невроразвитийни нарушения**“

Автор: **Атанасиос Довас**

Научен ръководител: проф. д-р Цанка Златева Попзлатева

Авторът на дисертационния труд Атанасиос Довас е зачислен в докторантската програма по Специална педагогика на английски език към ФНОИ и СУ в редовна форма на обучение през 2014 г. В продължение на пет години полага под мое ръководство творчески усилия за проучване и развиване на собствените идеи по избраната тематика.

Тематиката на дисертацията е в областта на Специалната педагогика, но има мултидисциплинарен характер. Още в старта на докторантурата нейният избор беше категоричен и силно мотивиран от желанието за създаване на иновационни образователни ресурси с очертани ефекти върху комуникативното поведение на ученици от най-тежката категория невроразвитийни нарушения, а именно с тежка степен на аутизъм и коморбидни интелектуални нарушения. Пресечна точка в образователната готовност за това предизвикателство са полученото образование по музикална педагогика в бакалавърска степен, завършената магистърска програма по „Педагогически умения за взаимодействие с ученици и семейства с увреждания“, следдипломната четири степенна квалификация в жестов език, завършената образователна програма по Брайл и придобити умения за използване на дигиталните технологии от висок ранг. От 2006 г. до сега Атанасиос Довас работи като учител по музика, първо в системата на общото образование, а след това и в държавно специално средно училище. Той добре познава когнитивните, комуникативните и поведенческите дефицити, но и потенциалите на учениците с комплексни психически нарушения в пубертетна и ранна юношеска възраст. През последните години е ръководител на частен център по музикална терапия, което разгърна полето на неговите възможности за апробиране на алтернативни стратегии за взаимодействие с тях чрез посредничеството на музикалния език.

В докторантската програма по Специална педагогика Атанасиос Довас разшири своята информираност за развитието и образованието на децата от различните категории

невроразвитийните и сензорни нарушения, от позициите на новата социална парадигма в специалната педагогика. Пречупването на теорията през призмата на богатия педагогическия опит е предимство, което той успя да използва и насочи своята креативност към реализиране на двете първоначални изследователски намерения..

Актуалността на тематиката се определя от съвременните задачи на специалното образование да предлага гъвкава образователна среда и образователни ресурси, съобразени с индивидуалната неповторимост на всеки ученик, с динамиката на общите, специалните и индивидуалните образователни потребности във всеки възрастов етап от детското развитие.

В теоретичен план проведеното дисертационно изследване постига принос в Специалната педагогика с емпирично проверения потенциал на музикалния език и съвременните компютърни технологии при определени условия да раздвижат този ограничен вътрешен резерв на децата с нарушения от аутистичния спектър, който стои зад обвързаността на всеки човек с другите хора и който сигнализира за неговата социална природа. Ефективността на музикалните символи в целенасочено провокираната ситуация за комуникативен обмен между учител и ученик е индикатор за тяхното превръщане в тези психологически оръдия, както казва Лев Виготски, които направляват вътрешната активност и социалното поведение на учениците при с нарушения от аутистичния спектър. Наблюдаваните ефекти в подобряването на невербалната комуникация и ограничаването на стереотипните поведения са основен показател за тези процеси.

Дисертацията на Атанасиос Довас успява да постигне впечатляващи резултати и в обогатяването на методологията на Специална педагогика, като разработва и предлага интелигентно прилагане на постиженията в музикалните технологии, за да активизира на уменията за комуникационен обмен на учениците с тежки форма на нарушение от аутистичния спектър. Разработеното софтуерно приложение и неговото интегриране в педагогическа програма за музикална терапия е иновационна стратегия и педагогически метод с убедително демонстриран в дисертацията резултат. Разработеният и приложен модел на миксирана стратегия – качествена и количествена, за събиране на емпирични факти и доказателства за детския прогрес в експерименталните условия на музикалната терапия на деца с психически нарушения, също е очертан принос към методологията на

Специалната педагогика както поради малката честота на случаите, така и поради индивидуалния характер в придобиването на музикални умения.

Трябва да се подчертае, че резултатите от дисертационното изследване посрещат потребностите на реформиращата се образователна система, която мобилизирано търси пътища към всяко дете, за да подобри условията на неговия живот и създаде по-добра перспектива за личностно израстване и социална адаптация. Това е трудна задача, когато става въпрос за тежки нарушения в мозъчните структури и техните висши корови функции. Безспорни са постиженията на емпиричното изследване в усилията за доказване силата на социално-педагогическия фактор да обърне зададената от биологичния фактор посока на развитие и стимулира появата на социално поведение, преживяване на психологически комфорт от учениците с нарушение от аутистичния спектър в общуването с другите.

Оценявам високо прогреса в научното израстване на Атанасиос Довас. Придобитите изследователски умения позволиха да бъдат интерпретирани по един аналитичен, задълбочен и творчески начин ключови моменти от новата философия на приобщаващото образование, политиките и реформите в образователната система в Гърция, а също и промените в научното разбиране на психичните нарушения в детска възраст, в частност нарушенията от аутистичния спектър. Всичко това, направи възможно разработването и представянето на дисертационния труд като една завършена цялост, отговаряща на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България и правилниците за неговото прилагане.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Потвърждавам своето положително становище за дисертационния труд **„Алтернативни стратегии в музикотерапията на ученици с невроразвитийни нарушения“** и предлагам на уважаемите членове на научното жури да се присъединят към него и да присъдят на **Атанасиос Довас** образователната и научна степен **‘доктор’** в професионално направление 1.2.Педагогика (Специална педагогика).

Проф. д-р Цанка Попзлатева

15.11.2020